

Категорія справи № 927/769/16: Господарські справи (до 01.01.2019); Майнові спори; Розрахунки за продукцію, товари, послуги; За спожиті енергоносії.

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 20.02.2019. Оприлюднено: 20.02.2019.

Дата набрання законної сили: 07.02.2019

Номер судового провадження: 12-273гс18

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

7 лютого 2019 року

м. Київ

Справа № 927/769/16

Провадження № 12-273гс18

Велика Палата Верховного Суду у складі:

судді-доповідача Рогач Л. І.,

суддів Антонюк Н. О., Бакуліної С. В., Британчука В. В., Гудими Д. А., Данішевської В. І., Золотнікова О. С., Кібенко О. Р., Князєва В. С., Лобойка Л. М., Лященко Н. П., Прокопенка О. Б., Саприкіної І. В., Ситнік О. М., Уркевича В. Ю., Яновської О. Г.

розглянула в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи касаційну скаргу Публічного акціонерного товариства «Облтеплокомуненерго» (далі - ПАТ «Облтеплокомуненерго») на постанову Київського апеляційного господарського суду від 6 вересня 2018 року (судді Куксов В. В., Гончаров С. А., Чорна Л. В.) та ухвалу Господарського суду Чернігівської області від 11 червня 2018 року (суддя Сидоренко А. С.), прийняті за результатами розгляду скарги ПАТ «Облтеплокомуненерго» на дії державного виконавця відділу примусового виконання рішень Управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Чернігівській області (далі - Управління державної виконавчої служби) у справі № 927/769/16 за позовом Публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі - ПАТ «НАК «Нафтогаз України») до ПАТ «Облтеплокомуненерго» про стягнення 12 050 223, 09 грн та

ВСТАНОВИЛА:

ІСТОРІЯ СПРАВИ

1. Короткий зміст вимог скарги на дії

1.1. 30 травня 2018 року ПАТ «Облтеплокомуненерго» подало до Господарського суду Чернігівської області скаргу на дії Управління державної виконавчої служби, у якій просило:

- визнати незаконними дії головного державного виконавця відділу примусового виконання рішень Управління державної виконавчої служби Ленька А. М. щодо відкриття виконавчого провадження в частині стягнення з боржника виконавчого збору у розмірі 1 077 594, 83 грн за наказом Господарського суду Чернігівської області від 16 лютого 2017 року № 927/769/16 (далі - Наказ);

- зобов'язати начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований вказаний головний державний виконавець, скасувати винесену ним 10 травня 2018 року постанову в частині стягнення з боржника виконавчого збору у розмірі 1 077 594,83 грн за Наказом.

1.2. Скаргу мотивовано порушенням державним виконавцем вимог чинного законодавства України при прийнятті оскаржуваної постанови в частині стягнення виконавчого збору.

1.3. За доводами ПАТ «Облтеплокомуненерго» виконавчий збір при виконанні судового рішення у цій справі не стягується відповідно до вимог пункту 6 частини п'ятої статті 27 Закону України від 2 червня 2016 року № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (далі - Закон «Про виконавче провадження»), оскільки заборгованість, на стягнення якої виданий Наказ, підлягає врегулюванню відповідно до вимог Закону України від 3 листопада 2016 року № 1730-VIII «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії» (далі - Закон України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії»).

2. Короткий зміст рішень судів попередніх інстанцій

2.1. Ухвалою Господарського суду Чернігівської області від 11 червня 2018 року, залишеною без змін постановою Київського апеляційного господарського суду від 6 вересня 2018 року, зазначену скаргу залишено без задоволення.

2.2. Суди попередніх інстанцій виходили з того, що суми нарахованого індексу інфляції та трьох процентів річних не є заборгованістю, яка підлягає врегулюванню в розумінні Закону України «Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії».

2.3. Таким чином, боржник не довів факту порушення державним виконавцем вимог чинного законодавства України при прийнятті оскаржуваної постанови державного виконавця в частині стягнення виконавчого збору.

3. Короткий зміст касаційної скарги

3.1. У вересні 2018 року ПАТ «Облтеплокомуненерго» подало до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду касаційну скаргу на постанову Київського апеляційного господарського суду від 6 вересня 2018 року та ухвалу Господарського суду Чернігівської області від 11 липня 2018 року у справі № 927/769/16, в якій просило скасувати ці судові рішення та закрити провадження за скаргою.

3.2. За доводами, наведеними у касаційній скарзі суди попередніх інстанцій, розглядаючи скаргу на дії державного виконавця в частині відкриття виконавчого провадження про стягнення виконавчого збору, порушили норми процесуального права, оскільки питання оскарження рішення, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця щодо стягнення виконавчого збору та/або витрат на проведення виконавчих дій відноситься до юрисдикції адміністративних судів та підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства.

4. Надходження касаційної скарги на розгляд Великої Палати Верховного Суду

4.1. Ухвалою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 9 листопада 2018 року відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою ПАТ «Облтеплокомуненерго» та справу передано на розгляд Великої Палати Верховного Суду згідно із частиною шостою статті 302 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК України).

4.2. Ухвалою від 5 грудня 2018 року Велика Палата Верховного Суду прийняла до розгляду справу № 927/769/16 та призначила розгляд касаційної скарги на 7 лютого 2019 року.

5. Фактичні обставини справи, встановлені судами попередніх інстанцій

5.1. Рішенням Господарського суду Чернігівської області від 10 січня 2017 року частково задоволено позовні вимоги ПАТ «НАК «Нафтогаз України» та присуджено до стягнення з ПАТ «Облтеплокомуненерго» нараховані на суму боргу за несвоєчасне виконання умов договору поставки природного газу інфляційні витрати - 10 005 812,88 грн, три проценти річних з простроченої суми - 610 884,99 грн та 159 250,47 грн судового збору.

5.2. 16 лютого 2017 року на примусове виконання вказаного вище рішення Господарський суд Чернігівської області видав Наказ.

5.3. 10 травня 2018 року головний державний виконавець відділу примусового виконання рішень Управління державної виконавчої служби Ленько А. М. виніс постанову про відкриття виконавчого провадження (ВП № 56356894) з виконання Наказу, у пункті 3 резолютивної частини якої зазначив: стягнути з боржника виконавчий збір у розмірі 1 077 594, 83 грн.

6. Мотиви, якими керується Велика Палата Верховного Суду, та застосоване нею законодавство

6.1. Вирішуючи питання щодо юрисдикції спору в частині оскарження дій головного державного виконавця відділу примусового виконання рішень Управління державної виконавчої служби щодо відкриття виконавчого провадження в частині стягнення виконавчого збору, Велика Палата Верховного Суду виходить із такого.

6.2. Відповідно до частини першої статті 326 ГПК України судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими на всій території України, а у випадках, встановлених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, - і за її межами.

6.3. Виконання судового рішення здійснюється на підставі наказу, виданого судом, який розглядав справу як суд першої інстанції (частина перша статті 327 ГПК України).

6.4. При цьому гарантією прав фізичних і юридичних осіб у виконавчому провадженні є можливість оскарження дій або бездіяльності державних виконавців.

6.5. Відповідно до статті 339 ГПК України сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду зі скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до цього Кодексу, порушено їхні права.

6.6. Частиною першою статті 340 ГПК України визначено, що скарга подається до суду, який розглянув справу як суд першої інстанції.

6.7. Натомість згідно з правилами адміністративного судочинства щодо особливостей провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця за частиною першою статті 287 Кодексу адміністративного судочинства України учасники виконавчого провадження (крім державного виконавця, приватного виконавця) та особи, які залучаються до проведення виконавчих дій, мають право звернутися до адміністративного суду з позовною заявою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця порушено їхні права, свободи чи інтереси, а також якщо законом не встановлено інший порядок судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності таких осіб.

6.8. Крім загального порядку оскарження рішень, дій або бездіяльності державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби, визначеного наведеними нормами процесуального законодавства, відповідні спеціальні норми встановлені Законом України «Про виконавче провадження», згідно із частиною першою статті 74 якого рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до суду, який видав виконавчий документ, у порядку, передбаченому законом.

6.9. При цьому частиною другою статті 74 зазначеного Закону передбачено, що рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання рішень інших органів (посадових осіб), у тому числі постанов державного виконавця про стягнення виконавчого збору, постанов приватного виконавця про стягнення основної винагороди, витрат виконавчого провадження та штрафів, можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до відповідного адміністративного суду в порядку, передбаченому законом.

6.10. З наведених норм права вбачається, що Законом України «Про виконавче провадження» встановлено спеціальний порядок судового оскарження рішення, дії чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця щодо стягнення виконавчого збору та/або витрат на проведення виконавчих дій, згідно з яким відповідні спори відносяться до юрисдикції адміністративних судів та підлягають розгляду за правилами адміністративного судочинства.

6.11. Однак суд першої інстанції, з висновком якого погодився й суд апеляційної інстанції, розглянувши по суті скаргу ПАТ «Облтеплокомуненерго» на дії державного виконавця щодо відкриття виконавчого провадження в частині стягнення з боржника виконавчого збору, як суд, який видав виконавчий документ на виконання ухваленого ним судового рішення, не звернув уваги на те, що скарга на такі дії не підлягає розгляду за правилами господарського судочинства в межах оскарження сторонами рішень, дій або бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до цього Кодексу.

6.12. Отже, суди першої й апеляційної інстанцій припустилися порушення відповідних норм процесуального права.

6.13. За змістом пункту 1 частини першої статті 175 і пункту 1 частини першої статті 231 ГПК України господарський суд відмовляє у відкритті провадження у справі, а відкрите провадження у справі підлягає закриттю, якщо спір не підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства.

6.14. За таких обставин Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про наявність підстав для закриття провадження в цій справі за скаргою ПАТ «Облтеплокомуненерго» на дії державного виконавця щодо відкриття виконавчого провадження в частині стягнення з боржника виконавчого збору.

7. Висновок Великої Палати Верховного Суду щодо застосування норм права

7.1. Відповідно до частини другої статті 74 Закону України «Про виконавче провадження» рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання рішень інших органів (посадових осіб), у тому числі постанов державного виконавця про стягнення виконавчого збору, постанов приватного виконавця про стягнення основної винагороди, витрат виконавчого провадження та штрафів, можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до відповідного адміністративного суду в порядку, передбаченому законом.

7.2. Ураховуючи наведене, крім загального порядку оскарження рішень, дій або бездіяльності державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби, визначеного нормами процесуального законодавства, Закон України «Про виконавче провадження» встановлює спеціальний порядок судового оскарження рішення, дії чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця щодо стягнення виконавчого збору та/або витрат на проведення виконавчих дій, згідно з яким відповідні спори відносяться до юрисдикції адміністративних судів та підлягають розгляду за правилами адміністративного судочинства.

7.3. Аналогічний правовий висновок викладено, зокрема, в постановках Великої Палати Верховного Суду від 6 червня 2018 року у справі № 921/16/14-г/15 (провадження № 12-93гс18), від 14 листопада 2018 року у справі № 906/515/17 (провадження № 12-246гс16) та від 16 січня 2019 року у справі № 910/22695/13 (провадження № 12-277гс18).

8. Висновок Великої Палати Верховного Суду за результатами розгляду касаційної скарги

8.1. Господарський суд закриває провадження у справі, якщо спір не підлягає вирішенню в порядку господарського судочинства (пункт 1 частини першої статті 231 ГПК України).

8.2. Згідно з пунктом 5 частини першої статті 308 ГПК України суд касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги має право скасувати судові рішення суду першої та апеляційної інстанцій повністю або частково і закрити провадження у справі чи залишити позов без розгляду у відповідній частині.

8.3. Ураховуючи викладене, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про те, що касаційна скарга ПАТ «Облтеплокомуненерго» підлягає задоволенню, оскаржувані судові рішення - скасуванню, а провадження у справі за скаргою ПАТ «Облтеплокомуненерго» на дії державного виконавця щодо відкриття виконавчого провадження в частині стягнення з боржника виконавчого збору - закриттю.

9. Щодо судових витрат

9.1. Відповідно до пункту 5 частини першої статті 7 Закону України від 8 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір» сплачена сума судового збору повертається за клопотанням особи, яка його сплатила, за ухвалою суду, в разі закриття (припинення) провадження у справі (крім випадків, якщо провадження у справі закрито у зв'язку з відмовою позивача від позову і така відмова визнана судом), у тому числі в апеляційній та касаційній інстанціях.

Керуючись статтями 306, 308, 313 - 315, 317 ГПК України, Велика Палата Верховного Суду

ПОСТАНОВИЛА:

Касаційну скаргу Публічного акціонерного товариства «Облтеплокомуненерго» задовольнити.

Постанову Київського апеляційного господарського суду від 6 вересня 2018 року та ухвалу Господарського суду Чернігівської області від 11 червня 2018 року у справі № 927/769/16 скасувати.

Провадження у справі № 927/769/16 за скаргою Публічного акціонерного товариства «Облтеплокомуненерго» на дії державного виконавця відділу примусового виконання рішень Управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Чернігівській області - закрити.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною та оскарженню не підлягає.

Суддя-доповідач Л. І. Рогач Судді: Н. О. Антонюк В. С. Князєв
Л. М. Лобойко В. В. Британчук
Данішевська

С. В. Бакуліна
Н. П. Ляшенко Д. А. Гудима О. Б. Прокопенко В. І.
І. В. Саприкіна О. С. Золотніков О. М. Ситнік О. Р. Кібенко В. Ю. Уркевич О. Г. Яновська